

4. Козий М.С. Оценка современного состояния гистологической техники и пути усовершенствования изучения ихтиофауны. / [монография]. Херсон, Олди-плюс, 2009. – 310 с.
5. Хлебников В.В. Возрастная модуляция фенотипической пластичности гипоталамо-гипофизарно-надпочечниковой системы при хроническом действии стрессоров: дис. ...канд. мед. наук: 03.03.04 Клеточная биология, цитология, гистология / В.В. Хлебников-г. Волгоград, 2010.-120 с.

УДК 636.082

ЗВ'ЯЗОК ГОСПОДАРЬКОКОРИСНИХ ОЗНАК КОРІВ З ЕКСТЕР'ЄРОМ І ЛІНІЙНОЮ ОЦІНКОЮ

Туніковська Л.Г. – к.с.-г.н., доцент, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Зв'язок екстер'єру з молочною продуктивністю корів є найбільш дослідженим. Більшість авторів повідомляє про наявність переважно достовірного кореляційного зв'язку різної величини як окремих, так і групових ознак та загальної комплексної лінійної оцінки молочних корів за типом будови тіла.

При сучасному веденні селекційно-племінної роботи використовують лінійну оцінку екстер'єру корів, як найбільш ефективну і вірогідну.

Бажаними селекційними ознаками для корів молочного напрямку є міцна конституція, гармонійна будова тіла, добре розвинутий тулуб, високотехнологічне вим'я та міцні кінцівки. Ці ознаки свідчать про міцне здоров'я, високу молочно-продуктивність і довголіття.

А.М. Дубін, В.П. Буркат та ін. [1] під час оцінки корів української червоно-рябої молочної породи встановили статистично вірогідний зв'язок між надоем і молочним типом, міцністю, розвитком задніх часток вимені, топографією і розміром дійок.

Л. Хмельничий [2] за результатами оцінки корів-первісток української червоно-рябої молочної породи за типом на першому-п'ятому місяцях лактації встановив позитивний достовірний зв'язок їхнього надоя з груповими ознаками молочного типу, оцінки тулуба і загальною оцінкою за екстер'єрний тип.

Комплексну оцінку корів-первісток української чорно-рябої молочної породи на дослідно-селекційній станції Полтавської області провів В.І. Антоненко [3] за 5 груповими ознаками та загальною оцінкою за типом. Вищий кореляційний зв'язок з надоем встановлено за ознаками молочності та загальною комплексною оцінкою.

М.С. Пелехатий, В.І. Ковальчук [4] встановили статистично вірогідну залежність ($P < 0,001$) між величиною надоя і параметрами екстер'єрно-конституціональних типів за умов оцінки за 100-бальною шкалою ($r = +0,30$) та екстер'єрно-конституціональним індексом ($r = +0,29$). Вони підкреслювали, що у племінних господарствах-репродукторах поліського типу української чорно-

рябої молочної породи за умови достатнього рівня забезпечення кормами слід орієнтуватися на тварин проміжного екстер'єрно-конституційного типу за такими параметрами основних селекційних ознак повновікових корів: жива маса - 580-600 кг, висота в холці – 134-135 см, коса довжина тулуба – 164-166 см, обхват грудей за лопатками – 195-196 см.

У країнах з розвиненим молочним скотарством широко використовують показники екстер'єру та лінійний метод оцінки типу будови тіла різних порід великої рогатої худоби. Введення лінійної оцінки тварин за типом будови тіла до Закону України „Про племінну справу у тваринництві” робить безальтернативною необхідність розробки і практичного впровадження єдиної офіційної системи лінійної класифікації корів молочних порід за типом будови тіла.

Матеріал і методика досліджень. Досліди проводились упродовж 2012 року на телицях та первістках племінного заводу ПОК "Зоря" Білозерського району Херсонської області.

Телицям та коровам-первісткам проведена лінійна характеристика росту залежно від класу розподілу за висотою в холці, косою довжиною тулуба, обхватом грудей, глибиною та шириною грудей, шириною в маклоках, обхватом п'ястка та вираховувались індекси будови тіла за загальноприйнятими формулами.

Молочну продуктивність корів оцінювали за показниками: надій за 305 днів, вміст жиру в молоці та кількість молочного жиру.

Біометрична обробка даних проводилась методом варіаційної статистики

Результати досліджень. Під час проведення дослідів було заплановано визначення загальної оцінки екстер'єру корів. За даними результатів перевірки тварин, у господарстві у середньому загальна оцінка екстер'єру корів, визначення якої проводили за 10-ти бальною шкалою, становить 8,5 балів (табл. 1).

Таблиця 1 - Оцінка екстер'єру корів за результатами I лактації

	Оцінка екстер'єру, балів								
	перевірено	6,0	7,0	7,5	8,0	8,5	9,0	9,5	10,0
Голів, корів	169	2	8	20	32	55	34	9	9
%	100	1	5	12	19	33	20	5	5

Необхідно відмітити, що 37% тварин мають оцінку екстер'єру нижчу, ніж середня молочного гурту, 30% корів і нетелей під час оцінки отримали 9,0 і більше балів.

Маточне поголів'я, яке підлягало оцінці за екстер'єром, представлене тваринами червоної молочної породи. Із загальної кількості тварин 70% мали щільну конституцію, 19% ніжну і 11% - міцну.

Під час оцінки екстер'єру у 38% тварин виявлені вади і недоліки. Із недоліків будови тіла за розвитком окремих статей та тих, що найбільш часто зустрічаються:

- захворювання вимені – 17%;
- низькорослість – 10%;
- припідняті крижі – 10%;
- слабкі задні кінцівки – 9%;
- слабкі передні кінцівки – 7%;

– плоскі груди – 9%.

Крім вищезазначених вад і недоліків, зустрічаються також: збитий маклак, провислий попереk, зближені задні кінцівки, горбатість, іксоподібність кінцівок, перехват за лопатками, провислі крижі, спущений зад, припіднятий корінь хвоста.

Для більш детальної оцінки екстер'єру корів, візуальну оцінку доповнили вимірюванням основних промірів тіла (табл. 2).

Таблиця 2 - Показники лінійної оцінки корів, см (n=32)

Показник	Висота у холці	Глибина грудей	Ширина грудей	Ширина у маклаках	Коса довжина тулуба	Обхват грудей	Обхват п'ястка
Середня (M)	130,76	68,35	44,59	48,30	156,27	188,30	18,44
Помилка середньої ($\pm m$)	0,06	0,08	0,09	0,15	0,19	0,24	0,02
Стандартне відхилення	1,84	3,30	2,25	2,38	4,47	4,95	0,37
Максимальне значення	144,00	82,00	56,00	58,00	178,00	211,00	21,00
Мінімальне значення	125,00	48,00	37,00	46,00	138,00	159,00	17,80
Коефіцієнт мінливості (C_V)	1,56	3,32	5,32	4,70	2,82	2,32	2,40

Отримані соматометричні показники свідчать про те, що вони невисокі, але у стаді є тварини досить крупні.

У середньому досліджені показники дещо менші, ніж цільові стандарти. Таким чином, у селекційній роботі зі стадом необхідно враховувати як лінійні показники, так і давати комплексну оцінку виразності типу та конституції.

Така оцінка дає змогу спеціалісту визначати конкретні напрями селекційної роботи.

Висновки. Використання у селекційній роботі екстер'єрних ознак, які впливають на молочну продуктивність – доцільний метод підвищити кількість і якість молока, що отримують від корів.

Сучасний етап розвитку скотарства України вимагає розробку і впровадження у виробництво нових селекційних технологій і методик з метою вдосконалення існуючих порід великої рогатої худоби. Останнім часом широко використовують генетичний потенціал світових порід для якісного поліпшення існуючих стад та виведення нових молочних порід великої рогатої худоби. У зв'язку з цим, значно зростають вимоги до корів з огляду на їх продуктивність, технологічні ознаки, тип будови тіла, оцінку і добір бугаїв-поліпшувачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дубін А.М., Буркат В.П. Лінійна оцінка екстер'єру корів червоно-рябої молочної породи // Розведення і генетика тварин. -1995.-Вип. 27. -С. 21- 25.
2. Хмельничий Л. Екстер'єрний тип корів і рівень зв'язку з продуктивністю // Тваринництво України. – 2003. - №10. – С. 15-16.
3. Антоненко В.І. Лінійна оцінка молочної худоби//Вісник аграрної науки. - 1998. -№ 8.-С. 36-38.

4. Пелехатий М.С., Ковальчук В.І. Ефективність використання різних методичних підходів оцінки молочного стада за екстер'єром і конституцією // Наук.-техн. Бюлетень Інституту тваринництва. –Харків. – 2001. – Вип. 80. – С 91 – 93.

УДК: 636.54:636.082.22

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ЖИВОЇ МАСИ З МОРФОЛОГІЧНИМ СКЛАДОМ ЯЄЦЬ І ЕКСТЕР'ЄРНИМИ ОЗНАКАМИ ПТИЦІ КРОСУ ІЗА БРАУН

Щербина О.В. – старший викладач, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Збільшення виробництва продуктів птахівництва та забезпечення населення продуктами харчування неможливе без якісного покращення селекційної роботи з птицею. Ефективність виробництва в галузі птахівництва залежить від якості гібридної птиці та умов її утримання.

Продуктивність птиці визначається генотипом і реалізується у процесі взаємодії з середовищем. Усі процеси, які відбуваються в організмі, взаємопов'язані як між собою, так і з умовами середовища, тому кореляційні зв'язки між ними є широко поширеними. При селекції несучок значну зацікавленість викликає кореляція живої маси та маси яєць птиці, несучості та маси яєць, живої маси та лінійних промірів екстер'єру тощо.

Стан вивчення проблеми. Показники будови тіла свідчать про ступінь розвитку, стан та функціонування внутрішніх органів, що вказує на взаємодію генотипу птиці і середовища. Численні дослідження вказують на те, що кореляція одних і тих же ознак може бути різною у птиці одного виду залежно від породи, кросу, лінії та впливу умов зовнішнього середовища [1,2,3]. Але актуальним залишається визначення кореляційних зв'язків з продуктивними показниками птиці при удосконаленні методів оцінки за формування високопродуктивних стад яєчних кросів.

Завдання і методика досліджень. Дослідження проводились у період з 2008 по 2010 р. в умовах сільськогосподарського племінного птахівничого підприємства ПАТ «Чорнобаївське» Білозерського району Херсонської області, у лабораторіях кафедр генетики та розведення сільськогосподарських тварин, технології виробництва продукції тваринництва ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Основними завданнями досліджень було виявлення зв'язків живої маси з якісними показниками яєць та екстер'єром курей кросу Іза браун розподіленої на класи за живою масою та довжиною плесна. Дослідна птиця кожного класу розподілу була розміщена на окремому ярусі кліткової батареї. В якості контролю було використано несортовану птицю.